

De Erfgoedzorg Checklist

Handvaten ter controle tijdens de sluiting van erfgoedinstellingen

Opgesteld door Art Salvage – 18 maart 2020

Musea hebben hun deuren moeten sluiten in verband met het coronavirus COVID-19. Hoewel bezoekers nu thuisblijven, lopen bepaalde zaken gewoon door. Zo kunnen insecten en knaagdieren ongestoord hun gang gaan. Dieven zullen eens goed kijken hoe goed uw beveiligingssysteem nou eigenlijk is. En wat is eigenlijk de invloed van het gebrek aan bezoekers en personeel op uw klimaat? Om te zorgen dat uw kunst- en erfgoedobjecten ook in deze tijden veilig blijven, hebben we een checklist voor u opgesteld. Hier staan een aantal eenvoudige maatregelen die veilig zijn voor uw personeel en risico's voor uw collectie beperken.

1. Klimaat

A. Relatieve luchtvochtigheid

Het streven is om bij een gemengde collectie de relatieve luchtvochtigheid op ca. 50% te houden.

- Bevochtigers worden idealiter dagelijks gecontroleerd en bijgevuld. Bepaal wie dit tijdens de sluitperiode kan oppakken. Instrueer deze persoon.
- Ontvochtigers worden idealiter dagelijks gecontroleerd en geleegd. Bepaal wie dit tijdens de sluitperiode kan oppakken en instrueer deze persoon.

! Let op dat het waterreservoir goed terug in het apparaat gezet wordt om overlopen te voorkomen. Heeft u vaker te maken gehad met overlopende ontvochtigers? Dan kunt u de ontvochtigers op een veilige plaats zetten waar overlopen niet problematisch is of kunt u overwegen deze toch uit te zetten.

B. Temperatuur

- Probeer de temperatuur zo stabiel mogelijk te houden: ook al zijn er geen bezoekers en geen of weinig medewerkers, laat de verwarming dag en nacht op dezelfde temperatuur ingesteld staan in ruimtes met collectie, ideaal op 18-21°C. Zo worden schommelingen in de temperatuur en relatieve luchtvochtigheid beperkt!

C. Dataloggers

- Om te controleren of het klimaat niet te veel fluctueert en de gewenste waarden behoudt, dienen dataloggers regelmatig uitgelezen te worden. Bij bepaalde modellen is dit mogelijk vanuit huis. Heeft u deze mogelijkheid niet, kijk dan wie wekelijks de dataloggers kan uitlezen om ongewone situaties in het oog te houden.

2. Schoonmaken

Ook zonder de aanwezigheid van bezoekers en personeel gaat stofaccumulatie gewoon door. Stof bevat deeltjes van zowel de buiten- als de binnen omgeving. Een stoflaag ontstaat snel en kan vlekken veroorzaken. Stof absorbeert vocht en kan zo een vochtige omgeving creëren. De stoflaag kan korrelig en daarom schurend zijn wanneer het van een voorwerp wordt gewreven. Het lokt tevens ongedierte en dient als voedingsbodem voor schimmels. Stof kan ook verontreinigende stoffen opnemen en vervoeren.

Het schoonmaakprotocol kan versoepeld worden: er is immers minder verplaatsing in het museum. Neem de volgende maatregelen:

- Laat alle ruimtes minstens om de week stofzuigen indien mogelijk.
- U kunt ook een luchtreiniger plaatsen om stof uit de lucht te filteren. Een dergelijke luchtreiniger heeft bijvoorbeeld een grofstof-, een fijnstof- en een HEPA-filter.
- Bij langere sluiting wordt aangeraden iemand in te zetten voor de reiniging van de objecten. Instrueer diegene goed.

3. Ventilatie

Omdat de deuren van het museum gesloten zijn is in musea zonder een luchtbehandelingssysteem minder ventilatie. Als hiervoor genoemde factoren niet in acht genomen kunnen worden, kan een ideale situatie voor schimmels ontstaan. Deze houden immers van een vochtige, stoffige omgeving en een warme temperatuur maar niet van ventilatie.

- Als bovenstaande maatregelen met betrekking tot klimaat en schoonmaken niet genomen kunnen worden kan ervoor gekozen worden een ventilator in de ruimte te zetten om schimmelgroei tegen te gaan. Richt deze nooit rechtstreeks op de objecten!

4. Ongedierte

Ongedierte zoals insecten, muizen en ratten kunnen zich sneller laten zien in uw gebouw omdat er geen of nauwelijks nog mensen aanwezig zijn.

- Sla etenswaren op in afgesloten bakken en kasten.
- Controleer wekelijks muizen- en rattenvallen.
- Zorg dat er voldoende insectenvallen staan.
- Voer wekelijks een visuele controle uit van een willekeurig gekozen groep objecten in iedere ruimte. Let op vraatsporen.

5. Beveiliging

Ook criminaliteit gaat continu door. Afgelopen weekend nog werden drie waardevolle schilderijen uit een kunstgalerie van de Universiteit van Oxford in Groot-Brittannië gestolen. Doordat er minder mensen aanwezig zijn en personeel waaronder bewaking naar huis wordt gestuurd, is ook het risico in uw erfgoedinstelling groter.

- Controleer of alle ramen en deuren goed gesloten zijn.
- Zorg dat het alarm goed ingeschakeld wordt.
- Overleg met de bewaking of er extra maatregelen nodig zijn.

6. Depot en opslag

Controleer of alle objecten veilig opgeslagen staan:

- Laat geen objecten op de grond staan.
- Laat geen objecten ingepakt in plastic staan: pak deze uit of voorzie luchtgaten. Zo wordt een microklimaat voorkomen.
- Let op dat er geen objecten tegen een buitenmuur staan.
- Controleer of alle objecten stabiel staan.
- Indien mogelijk: bescherm de objecten tegen stof, bijvoorbeeld met een hoes van Tyvek.

Samenvattend

In het meest ideale geval wordt er één persoon ingezet die de verantwoordelijkheid krijgt over bovengenoemde maatregelen. Diegene kan eenmaal per week een ronde doen en dan de dataloggers controleren, de ruimtes stofzuigen en aantasting door ongedierte controleren. Voor het legen/vullen van losse vochtregulerende apparatuur komt deze persoon idealiter dagelijks langs.

- De gekozen (tijdelijke) verantwoordelijke voor de collectie brengt wekelijks een rapport uit aan de leidinggevende, zodat bij uitval door bijvoorbeeld ziekte iemand anders de taken eenvoudig voort kan zetten.